

(Mezőberény 6. sz. lelőhely, Árpád-kori körmeneti kereszt MMM ltsz. 2004.1.1.) is találták, további „érdekes” tárgyak kerültek elő. A tárgyakat a bejelentő a learatott, szárazúzózott napraforgófüldön, a felszínen találta, a templomhelyen, ugyanott, ahol korábban a körmeneti keresztet. A most talált két tárgy kb. egy méternyire hevert egymástól.

Az egyik egy külső oldalán aranyozott, domborított virágmotívumokkal díszített, szélein lyuksorral szegélyezett, téglalap alakú, két végén töredékes rézlemez, amely egy Árpád-kori, fából készített kereszt borítólemeze volt (h.: 9 cm, sz.: 3,8 cm). A másik tárgy egy külső oldalán szintén aranyozott, rézlemezről készült kereszttartó volt, amelyet eredetileg rúd végére erősíthettek. Alsó része köpűs, kör alakú szélétől fölfelé szűkülő, felső harmadában két negyedgömbből egymáshoz forrasztott – jelenleg deformált – nádusszal tagolt, e fölött pedig fölfelé enyhén kiszélesedő, téglalap alakúra formált,

hogy itt egy kereszt alsó tuskéjének foglalata lehessen (m.: 10 cm, köpűátm.: 2,5 cm, sz.: 4,5 cm, túske foglalata fölül: 1,5×0,8 cm). Felső túskefoglatában textil- és famaradványok voltak. (Lásd az illusztrációkat!)

A leletbejelentő mindkét tárgyat átadta a Munkácsy Mihály Múzeum számára.

SZATMÁRI IMRE

212. Mezőkeresztes, Kazinczy utca 11.

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ó, Sza, Á

2006. augusztus 10-én régészeti helyszíni szemlét végeztem a Kazinczy utca 11. sz. mögötti telken, ahol egy 2000 m²-es díszítő kialakítását tervezték. A szemle időpontjában a díszítő teljes területe le volt humuszosva, a D-i kétharmadában 35–40 cm, az É-i harmadában mintegy 90 cm volt leszedve. A kitermelt földdel a tó körüli gátat emelték meg. A D-i kétharmadon jól szemlézhető felszínen több foltot figyeltünk meg, ezekben embercsontokat találtunk. A tó D-i végében karámokhoz hasonló foltjelenséget tapasztaltunk. A felszínen több helyen is őskori, császárkori és Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk. A mélyebbre szedett É-i részen csak a gátba kihányt földben találtunk leleteket. A tervezett díszítő területe és környezete régészeti lelőhely, a Kácsipatak által körbeölelt domb legmagasabb pontján fekszik, kimondottan alkalmas emberi megtelepedésre.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

213. Mihályi, Dőry-kastély

(Győr-Moson-Sopron megye) Kk, Kú

A kastély környezetében régészeti kutatás korábban nem történt. A 2006. évi ásatás során arra törekedtünk, hogy a kastély környezetét néhány árokkal átvágva alapvető ismereteket nyerjünk a rétegekről és a feltételezett objektumokról. Munkánkkal párhuzamosan Sarkadi Márton művészettörténész a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal munkatársa falkutatást végzett a földszinten. Az általa feltárt egyes jelenségek értelmezéséhez alapvetően járultak hozzá a régészeti árkokban talált objektumok, ugyanúgy, mint ahogy az árkokban előkerültek értelmezéséhez is elkerülhetetlen volt a falkutatás eredményeinek figyelembe vétele.

Az írott és képi források feldolgozását dr. Koppány Tibor az 1970-es helyreállítás tervezője kezdte meg, erre alapozva a jelenlegi kutatáshoz Kovács Klára művészettörténész dolgozza fel a forrásanyagot.

A feltárás során egyrészt alapvetően új, eddig nem ismert részletek kerültek napvilágra, mind a kastély környezetében, mind a falakon belül. Másrészt több ponton jelentősen pontosabbá vált a kastély 1970-es kutatása és a helyreállítás után felvázolt periodizáció, elsősorban az udvaron és a Niczky-szárnyban. Harmadrészt sok helyen régészeti módszerekkel is igazolni tudtuk a dr. Koppány Tibor által megfigyelt jelenségeket.

Az ásatás során a kastély K-i oldala előtt egy a jelenlegi épületnél korábbi erődített nemesi lakhelyre utaló árok és palánkfal került elő, melyet a kerámia alapján a 14. századra tehetünk. A jelenlegi épületegyüttes is több periódusban épült fel. A négy saroktornyos, fallal övezett legkorábbi periódus a 15. sz. végén–16. sz. elején épülhetett. A későbbi átépítések egészen a 20. sz. első évtizedéig tartottak. Az ásatás során így olyan rétegeket és objektumokat is feltártunk régészeti módszerekkel (csak e módszerekkel értelmezhetően) a 18., 19. és 20. századból, melyek szervesen hozzátartoznak a kastély épületének középkortól induló történetéhez.

Az épület D-i oldalán feltártuk a 18. sz. legelején – (egy írott forrás alapján 1718-ra datálható) – betemetett Kis-Rába holt ág medrét. A mederbetöltésből jelentős mennyiségű, a korszak anyagi kultúráját jól reprezentáló használati kerámia és kályhacsempe került elő. Az épület É-i oldalán egy, a kastélyfallal párhuzamos palánk cölöpsorát és az előtte húzódó árkot tártuk fel.

Az udvar ÉNy-i felében és az úgynevezett Niczky-szárny területén végzett kutatás során a jelenlegi Ny-i szárnyat megelőző épületrész részletei kerültek napvilágra.

KOPPÁNY ANDRÁS – THÚRY LÁSZLÓ

214. Miskolc, Herman Ottó-barlang

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa

A Miskolci Egyetem BTK Ős- és Ókortörténeti Tanszéke a Herman Ottó Múzeummal közösen 2006. március 27–31. között próbafeltárást és üledékminta-vételezést végzett a Herman Ottó-barlang csarnokának hátsó, ÉK-i sziklafülkéjében 2×2 m felületen. A feltárás célja az 1915-ös, Kadić Ottokár vezette kutatások revíziójaként a legelső ásatás idején leírt rétegek azonosítása és barlangi üledékek begyűjtése paleontológiai, szedimentológiai elemzés elvégzésére, valamint abszolút korhatározásra. A kutatás során a Kadić Ottokár által 2-es számmal jelölt, és mészkőtörmelékes barlangi agyagnak nevezett pleisztocén réteget sikerült – nagy valószínűséggel – beazonosítanunk, s abból összesen 200 kg üledékmintát begyűjtünk. A minta kiiszapolását az ásatást követő napokban megkezdjük.

Szeptember 13. és október 3. között újabb régészeti-paleontológiai feltárást végeztünk a barlang Csarnokának

hátsó részében (B/2 barlangrész) és az 1. sz. sziklafülkében. Összesen 15 m² felületű kutatóárok-rendszerrel vizsgáltuk át a területet. Ennek során holocén és pleisztocén rétegeket egyaránt sikerült beazonosítanunk. A 2., 5., 6. négyzetünkben, az 1. sz. sziklafülke K-i végében azonosított pleisztocén üledéket (Kadić-féle 5. réteg maradványa), melyet mindössze 2 m²-es felületen és 30 cm átlagos vastagságban tudtunk feltárni, teljes egészében átiszapoltuk. Ebből gazdag állatcsontanyagot (kis- és nagyemlős fauna) és 5 db pattintott követ gyűjtöttünk. Az 1. sz. sziklafülke falán megtapadt egykori bolygatatlan kitöltésmaradványok segítségével rekonstruáltuk a fülke legvalószínűbb stratigráfiáját.

RINGER ÁRPÁD – SZOLYÁK PÉTER

215. Miskolc-Görömböly, Kis-földek

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa

2006. május 24-én leletbejelentés alapján helyszíni szemlét tartottunk, melynek során paleolit kőszilánkokat gyűjtöttünk egy ÉK–DNy-i irányban megnyúlt 300×200 m-es területen. A begyűjtött paleolitok, melyeket nagy valószínűséggel a felső paleolitikumba sorolhatunk, a miskolci Herman Ottó Múzeum gyűjteményébe kerültek. A lelőhely intenzív talajművelésnek, valamint víz- és szélérózióknak is erősen kitett lejtőn fekszik.

Munkatárs: Szolyák Péter régésztechnikus.

PUSZTAI TAMÁS

216. Miskolc, Patak utca

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á

2006 májusában beruházáshoz kapcsolódó megfigyelést végeztünk. A felszín bontását 3 ütemben, a mai felszínhez mérten 2 m mélységben lévő kavics altalajig végeztük. A telek DNy-i végében a 1,5 m vastag, humuszos lemosódásban 3 db Árpád-kori kerámiatöredéket találtunk. E leletek a település egykori főutcáján álló épületek mögötti telkek végén kerültek elő, régészeti objektumhoz nem köthetők.

PUSZTAI TAMÁS

217. Miskolctapolca, tapolcai bencés apátság

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Á, Kk

2006. április 21. és július 14. között régészeti feltárást végeztünk a barlangfürdő K-i szomszédságában található parkban, az egykori Anna-szálló helyén található tapolcai bencés apátság területén. A régészeti feltárás célja a barlangfürdő-kerítés K-i nyomvonala és az apátság egymáshoz való viszonyának a meghatározása volt.

1. szelvény (Ny-i kolostorszárny): A mai felszínhez mérten 1,2 m mélységben találtunk egy Árpád-kori, vékony agyagréteg alkotta járósíntet, amely alatt, bronzkori kerámiatöredékekkel vegyes, fekete feltöltésbe ásva egy 13. századi fazékban elhelyezett építési áldozat volt. E járósínhez egy faragott riolittufából rakott oldalú, 150